

פרשת וירא

"וַיִּשְׂא עֵינָיו וַיְרֵא וְהִנֵּה שְׁלֹשָׁה אַנְשִׁים נֹצְצִים עָלָיו" (יח. ב.)

פירוש רש"י: אחד לבשר את שרה, ואחד להפוך את סדום, ואחד לרפאות את אברהם, ומשם הלך להציל את לוט.

והקשה **גאון עוזנו החיד"א זצ"ל:** הן לפי סדר פעולותיהם, היה ראוי למנות בראשונה את המלאך שבא לרפאות את אברהם!

ותיך, שבאמת לא היה אברהם אבינו נצרך למלאך שירפאו. שהרי אמרו שמרגלית היתה בצוארו, וכל הרואה אותה היה מתרפא - ומדוע לא הביט בה אברהם עצמו? אלא, שמחבבו את המצוה לא רצה להרפא! לכן נשלח המלאך, לאותת לו שמסכימים מן השמים שיתרפא. ואז באמת לא נצרך לרפא, אלא הביט במרגלית ונרפא. נמצא שלמעשה לא נצרכה שליחותו של רפאל אלא כדי להציל את לוט!

(מעין השבוע)

"וְהוּא עֹמֵד עֲלֵיהֶם תַּחַת הָעֵץ וַיֹּאמְרוּ" (יח. ח.)

כאשר נפגש **הצדיק רבי חיים מקוסוב זיע"א** עם מחותנו **הצדיק רבי ישראל מרוז'ין זיע"א** הכינו בני הבית סעודה גדולה לכבודם של שני שרפי קודש אלה. רבי ישראל נוהג היה שלא לאכול כמעט מאומה וגם כעת לא שינה ממנהגו אלא טעם מעט מזעיר ודחה את הצלחת מעליו.

מחותן יקר - שאל הרה"ק מקוסוב זיע"א - מדוע אינכם סועדים את לבכם? לפני שירדנו לעולם הזה - השיב רבי ישראל - התנינו מפורש תנאי עם הגוף שלא נרד לעולם הגשמי אלא אם כן יסכים הגוף שלא ליהנות מהאולם הזה ויסתפק רק בנחויך לו להחזיק את עצמו.

כאשר שמע את הדברים הפסיק הרבי מקוסוב את אכילתו ודחה גם הוא את צלחתו מפניו.

שאל אותו רבי ישראל: ואתה מחותן, מפני מה אינך אוכל? האם גם אתה התנית כך עם גופך?

אני לא התנית כל תנאי - השיב רבי חיים בחיך - אלא שלימוד גדול למדתי מהנהגת ליל שבת, כאשר שבים מבית הכנסת מלווים לו לאדם שני מלאכים, ובהגיעו הביתה מברך אותם האדם בברכת "שלום עליכם מלאכי השרת", ו-"בואכם שלום מלאכי השלום".

אולם - המשיך הרבי מקוסוב - עוד בטרם נפתח בסעודת השבת אנו אומרים: "צאתכם לשלום" מדוע איננו מזמינים אותם לסעודה? האם זו קבלת פנים ראויה?

אלא - סיים הרבי מקוסוב - אנו אומרים כן מפני שאין זה נעים לשבת לסעודה יחד עם מלאכים שאינם אוכלים ושותים...

(וקראת לשבת עונג)

"בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיִּשְׂא אַבְרָהָם אֶת עֵינָיו וַיְרֵא אֶת הַמָּקוֹם מְרַחֵק. וַיֹּאמֶר אַבְרָהָם אֵל נְעָרָיו שְׁבוּ לִכְסֵם פֶּה עִם הַחֲמוֹר וְאִנִּי וְהַנֶּזֶר נִלְכְּתָם... וַיִּלְכְּוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו... וַיָּבֹאוּ אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר לֹו הָאֱלֹקִים" (כב. ד-ט.)

הגאון רבי חיים אלעזר וואקס זצ"ל, בעל שו"ת "נפש חיה" - הקשה כמה קושיות על לשון הפסוק:

א. לשם מה צריך הפסוק להדגיש שאברהם ראה את המקום "מרחוק", די היה לומר שכאשר ראה אברהם את המקום ציוה אל נעריו להישאר, ומהי הנפקא-מינא בידיעה שראה את המקום מרחוק?

ב. עצם הדבר טעון הסבר: מדוע כאשר ראה את המקום ציוה לנעריו להישאר? איזה נזק יגרם אם גם הם יהיו עימו בשעת העקידה?

ג. מדוע את ציוויו להם להישאר, צריך אברהם לומר בלשון "שבו לכם פה עם החמור"? למה לו להזכיר את החמור? ואמנם, חז"ל דרשו שהכוונה ל"עם הדומה לחמור", ובכך רמז על נעריו שהם גסי החומר - כחמור, ועדיין לא מובן לאיזו תועלת אמר להם אברהם שהם גסי חומר כחמור, ולמה דווקא עכשיו, ברגעי ההוד שלפני עקידת בנו יחידו?

ד. מדוע נקט הפסוק לאחר מכן לשון "וילכו שניהם יחדיו"? והלא המילה "יחדיו" מיותרת, שהרי אנו יודעים שלאחר שנשארו הנערים והחמור, הרי נותרו רק שניהם בהליכתם? (עיי' ברש"י שהביא את דברי חז"ל לפרש קושיא זו.)

ה. הרי המהלך מבאר שבע להר המוריה חצי יום א"כ איך לקח להם ג' ימים? בבואו ליישב קושיות אלו, מקדים בעל "נפש חיה" את דברי האלשיך בפרשת לך לך, וזה לשונו: "אך הנה ידענו כי הר המוריה אשר שם השכינה הוא גבה לארץ ישראל, ואשר לו חשק ללכת ולקרב שמה - גם קדושת המקום

מתקרבת אליו, כמו שהיה ביעקב: "ויפגע במקום", שהר המוריה בא לקראתו, וההיפך במתרחק. כמו שנאמר "וכי ירבה ממך הדרך", כי על הראות לך כי רב הדרך, ותתרחק מהמקום - גם המקום הקדוש יתרחק ממך. אך להיפך היה באברהם, החפץ להידבק בקדושת המקום, כי על כן כאשר היה הולך - הוא הלך לעומתו היה נוסע הנגבה, הוא הר המוריה, כי קדושתו באה ונוסעת לקראתו".

לאור דברי האלשיך, יתורצו כל הקושיות:

נפשו של אברהם נכספה לקיים את מצות בוראו, ועל כן השכים בבוקר, שזריזין מקדימין למצוות, ואח"כ חשב את חמורו בעצמו ולא ע"י אחד מעבדיו, כפי שכתב רש"י, ולאחר שהוכיח תשוקה וזריזות שכזו ונפשו איוותה להר המוריה, היה מן הראוי שגם המקום הקדוש יתקרב אליו, כדברי האלשיך, אך לאחר כל זאת, כאשר נשא אברהם את עינו ביום השלישי, מה נעצב לראות את המקום "מרחוק", וכאשר ראה שההר עודנו רחוק ממנו, חשב על מה ולמה לא מתקרב אליו ההר, לגודל תשוקתו.

חלילה לטעות כאילו בגלל אברהם אירע הדבר, אלא כפי שקרה כשהיה עם לוט, כמאמר חז"ל על הפסוק "וה' אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו" - כל זמן שהרשע עימו, היה הדיבור פורש ממנו, ואף כאן, כל זמן שהנערים גסי החומר היו עימו. לא היה יכול הר המוריה, שעליו השכינה להתקרב אל אברהם.

ועל כן אמר אברהם לנעריו "שבו לכם פה עם החמור", כלומר: מיצדכם ובגללכם אירע לי כזאת, בעטיה של גסות החומר הדומה לחמור, ועל כן רק "אני והנער נלכה עד כה".

ואמנם מעיד הפסוק מיד: "וילכו שניהם יחדיו". רק שניהם ולא היה זר במחיצתם, ואז "ויבואו אל המקום אשר אמר לו האלוקים" - תיכף ומיד!

(ושלל לא יחסר)

"וַיִּקַּח בְּיָדוֹ אֶת הָאֵשׁ וְאֶת הַמֶּאֱכָלֶת וַיִּלְכְּוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו... אֱלֹקִים יְרַאֲהוּ לֹו הִשָּׁה לְעַלְהָ בְנֵי וַיִּלְכְּוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו" (כב. ו-ח.)

פעמיים מדגישה התורה "וילכו שניהם יחדיו", והדבר אומר דרשני.

ונראה לבאר, דהנה אמרו חז"ל (יטמא לז): "שלושה שהיו מהלכין בדרך, הרב באמצע, גדול בימינו וקטן משמאלו... והתניא, המהלך כנגד רבו - הרי זה בור, אחורי רבו - הרי זה מגסי הרוח? דמצדד אצדודי" [מקצת צד רבו. רש"י]. מבואר בגמרא כי ההולך ממש ליד רבו, היינו לצידו, הרי זה בור, ומפרש רש"י (ברכות כז: לענין דומה): "מראה כאילו הם שווים".

והנה, בגמרא בברכות (מו:) שנינו: "אין מכבדין לא בדרכים ולא בגשרים". הקשו שם התוספות (בד"ה "אין" וכן בשבת נא: ד"ה "קדמיה"), אם הדין הוא שאין מכבדין בדרכים, מדוע יש להקפיד על אופן ההליכה של תלמיד עם רבו, ומדוע המהלך כנגד רבו הרי זה בור?

ויש שתירצו, על פי שיטת המרדכי (פ"ז דברכות, ס"י קטו) בשם הראב"ה (והובא ברמ"א י"ד, רמב"ז, רמב"ם, יז), שכל הדין ש"אין מכבדין בדרכים" נאמר רק במקום סכנה, אבל בדרך רגילה חובה לכבד. ע"כ. עוד יש לתרץ, שאין חיוב לכבד בדרכים, כאשר הולכים לדבר מצווה, כיון שהולכים בזריזות אין צורך לנהוג בדרך כבוד. כאשר הלכו אברהם ויצחק לעקידה, מספרים חז"ל על הנסיונות של השטן לעצור אותם בדרכם, וכך נאמר (ילקוט שמעוני וירא, צט): "הלך ונעשה לפניו כנהר גדול שלא יוכלו לעבור. אמר אברהם: אם יורדים הנערים מתירא אני שמא יטבעו. ירד, עמדו להם המים עד צואריהם. תלה אברהם את עינו לשמים אמר: רבון העולמים נגלית עלי ואמרת לי אני יחיד ואתה יחיד, הודע שמי בכל העולם והעלה בנך לעולה, ולא הרהרתי אחר דבריך ולא עכבתי מאמריך, ועכשיו באו מים עד נפש, אם טובע יצחק בני היאך יתייחד שמך? מיד גער הקב"ה בשטן והלך לו".

נמצאנו למדים כי הליכתם לעקידה היתה במקום סכנה, וחל עליה דין של "אין מכבדין בדרכים". ולפיכך הדגישה התורה - "וילכו שניהם יחדיו", שהיה יצחק מהלך כנגד אביו, ולא כיבדו ללכת מאחוריו.

לאחר מכן, כאשר שאל יצחק את אברהם "ואיזה השם לעולה" והשיבו אברהם "אלוקים יראה לו השם לעולה בני", שוב הזדרז יצחק כדן ההולך לדבר מצוה, ועל כן נאמר פעם נוספת - "וילכו שניהם יחדיו", שלא היתה חובה ליצחק לנהוג כבוד בדרך.

(אמרי בינה)

הקריאה לעזרה הגיעה בחתונה של חבר משותף. משהו טפח על שכמי. זה היה חבר החדר שלי מהישיבה, אותה עזבתי לפני כשנתיים. 'מה שלומך? ברוך ה' - הבטתי בו. משהו נראה בו שונה. אני מכירי לעומק. העליזות מחפה על עצב גדול. באמת הכל בסדר? שאלתי והבטתי ישר לתוך עיניו. כתשובה קיבלתי אנהה עמוקה. 'עזוב, זה לא לעכשיו. מה קורה בצפת?'

מספר חודשים אחרי נישואינו עברנו להתגורר בצפת עיר הקודש. עיר נפלאה עם אנשים מיוחדים, אך עם כל היחודיות שלה, רחוקה ת"ק פרסה מירושלים התוססת. בדרך כלל איני עולה לירושלימה על מנת להשתתף בכל חתונה אליה אני מוזמן, בשל שעות הנסיעה הארוכות, אולם הפעם שיניתי מהרגיל לכבוד נישואי חברי הטוב, שם פגשתי בחבר החדר שלי. 'בודאי שזה לעכשיו', אמרתי לו. 'אתה לא חייב לספר, אבל אם אתה רוצה, נצא ללובי. אני כולי בשבילך. יש זמן ארוך להמתין עד האוטובוס הבא'. 'נצא', הוא נהן. ביקשתי מהיושבים בשולחן לשמור לנו מנות, וניגשנו ללובי מוחין לאולם. מיד כשהתיישבנו אמרתי לחברי: 'פתח פיך ויאירו דבריו, אני שומע'.

במקום תשובה טמן חברי פניו בידיו ולא ענה. המתנתתי בסבלנות. אחרי מספר דקות הוא אמר: 'זה הבית שלי. אני חושש שאנחנו עומדים לפרק את החבילה'. התחלתי להרגיש את לבי הפועם. הוא החל לשרטט בפני את קורות חצי השנה שחלפה מאז חתונתו ועד היום. הקשבתי לכל מלה ולכל נימה מדבריו. החל מכעס גדול עד ליאוש עמוק. 'זוהו', סיים. 'עכשיו אתה מתי? למרות שאיני רוצה בכך, הטוב ביותר לכולנו יהיה אם נסיים את הסיפור בצורה יפה'. 'עוד עכשיו ידברת עם משהו על כך? שאלתי אותו. הוא הניד בראשו. 'לא. שינוי לא מדברים על זה בחוץ. לשם מה?'

'תן לי לחשוב על הדברים', ביקשתי. הוספתי מילות עידוד ארוכות ושבו לאולם ולצלחות הקרות

שהמתינו בסבלנות על השלחן העגול.

בדרכי הביתה היו לפני מספר שעות נסיעה בהן ניתחתי ביני לבין עצמי את הדברים ששמעתי. חברי ניחן בלב טוב ובנשיאת חן, הוא אדם טוב ביסודו אך יחד עם זאת יש לו נטיה להתבצר בעמדותיו, לא להשקיע. מפונק גדול שהורגל מקטנותו לקבל הכל על מגש של כסף. בישיבה לא נכנסנו עמו לעימותים וכחבר חדר נהגנו לומר לו בלי סוף בשל קסמו האישי. אך בחיי הבית הדברים נראים אחרת, ואת זה אני אומר כנשוי ותיק בן שנתיים ימים. במוחי הבהבה ההבנה שאני צריך להתגייס מיידית. חברי אינו מקבל מרות בקלות אך לי יש עימו שפה משותפת והשפעה רבה עליו. הוא צריך קודם כל להבין שיש כאן שני צדדים ושהוא גם כן עשה טעויות לא מועטות. עליו ללכת ליעוץ אישי בטרם ינקוט בצעד נמהר. יש כאן תכונות אופייניות שאינן מעובדות. אם אטול על עצמי את המשימה אני יכול להציל בית יהודי, למרות שהדבר כרוך בקשיים לא מעטים. האם אני יכול לקחת אחריות על עצמי? ידעתי שכן. לפחות עלי לנסות.

בחדשים הבאים עשיתי את הדרך מצפת לירושלים פעמים רבות. שיחות טלפון ארוכות בשעות מזורות, פגישות ארוכות וצפופות. לא התיימרתי להיות תחליף לאיש מקצוע אלא להיות זה שמעורר שאפשר לשנות אם אחד כזה יכנס לתמונה. המון מילות עידוד, חיזוק והקשבה אמיתית - שעות ארוכות שבאו על חשבוני האישי. השתדלנות עלתה לי בדמים לא מועטים - הפסד ימי לימודים, נסיעות, חשבון טלפון מנופה במיוחד. לאברך דלפון כמוני לא היה זה מובן מאליו אך בסופו של דבר המאמץ נשא פרי. אחרי תקופה יכולתי לציין שעמלי לא היה לריק. במאמצים משותפים ועם הרבה רצון כנה - הבית הצעיר שזה עתה נבנה החל לראות ימים יפים. השלום והשלוה החלו לשכון בתוכו. הסיפוק היה רב. כששמתי לב ששיחות הטלפון מצד חברי הידלדלו לאפס ידעתי שמשמתי הושלמה. מפגישות אקראיות פה ושם הבנתי שהענין עלה על דרך המלך

וכך הסתיים תפקידי בקול דממה דקה.

באותה תקופה קיבלנו בדואר חוברת מהודרת של הגרלה סינית מאחת העמותות העוסקות בחסד. בדרך כלל אנחנו משליכים אותה לפח הקרוב בלי שהיות. הפעם עלעלתי בה יחד עם הקפה של ארוחת הערב. טיפות ניתזו בדיוק על העמוד בו הובטחה לזוכה מחצית הקופה. במקום לנגב את הטיפות העכורים קראתי בעניין את ההבטחה: תמורת עשרים שקלים יש לנו סיכוי להגריל סכום לא קטן ומאוד מאוד נוצר. מתי ההגרלה? מחר. התקשרתי למוקד ההגרלה ושילמתי בכרטיס האשראי עשרים שקלים, כשאני מציין את קוד הזכיה בה אני חפץ. אמנם מעודי לא זכיתי בשום הגרלה, אפילו בהגרלה על ספרים בתלמוד תורה, אבל בכל זאת, למה לא לתת הזדמנות? בפרט אם הכסף מוקדש לצדקה. סיימתי את השיחה. שעה לאחר מכן שכחתי מהענין לגמרי.

למחרת בשעות הערב צלצל הטלפון בביתנו. רעייתי הרימה את השפופרת. המשוחחת ביקשה לדעת אם אנחנו אלו השתתפנו בהגרלה על חצי קופה בארגון פלוני. 'לא, עד כמה שידוע לי, ענתה אשתי במבוכה. סימנתי לה שכן, אך השתתפנו. 'אתמול הכנסתי את השם שלנו, לחשתי לה. 'עכשיו אני שומעת שכן', אמרה אשתי בסקרנות. 'ובכן', אמר הקול החגיגי 'רצינו להודיע לכם על זכייתכם בחצי קופה. ההגרלה הצליחה מעל המשוער והסכום בקופה היה גדול במיוחד. אתם מוזמנים למשרדנו לקחת את זכייתכם'. 'בכמה זכינו? שאלנו במתח. 'בשלושים ושמונה אלף שקלים במזומן, ושיהיה לכם לבריאות'.

מנסינו הצעיר אני יודע שבדרך כלל העולם מתנהל בהסתר פנים. אין תשלומים מידיים, וזה לא שתמיד הצדיקים מרוויחים והרשעים נענשים. לא על כל מעשה טוב מקבלים תגמול מידי, אולם הפעם הרגשתי בחוש שהוענקה לי מתנה על הליכתי בדרכו של אהרן הכהן.

משולחנו של העורך

פנינה לשבת
בענייני הלכה ואגדה

האם מותר לאדם ללכת ברגליים יחפות? חלק א'

בכמה מקומות בש"ס, מצינו התייחסות לענין הליכה ללא נעליים:
א. בגמרא בשבת (דף קטז). שנינו, 'אמר רב יהודה אמר רב לעולם ימכור אדם קורות ביתו ויקח מנעלים לרגליו' (המתאמים למידותיו. ניצוצי אור, ברכות סב). וכן פסקו הר"ף (דף נב), הרא"ש (פרק י"ט, ו), הראב"ה (ה"א, שבת ס"ד רעו), הקיצו"ש (ג, א) ועוד.

נחלקו המפרשים בטעם הדבר: רש"י (ד"ה ויקח) פירש, 'דאין לך ביזוי מן המהלך יחף בשוק'.
המהרש"א פירש, שלפי הסוגיה שם נראה שהוא משום צינה, וכמו שאמרו בגמ' ביומא (עג): שהיולדת תנעול מנעל כל ל' יום משום צינה, ובאים להשמיענו, שהגם שקורות ביתו של האדם מגינות עליו מחום השמש הזורחת, מ"מ ימכור אותם כדי לקנות מנעלים, שיותר יש לו ליהרר מהצינה. וכן פירש ברבינו פרחיה (שם), שהוא מצד 'שלא יצטנן ויכהו עיניו'. וקצ"ב בפירוש זה, דהוא מועיל רק לימות הצינה ולא לימות החמה, ומלשון הגמ' 'לעולם' משמע שאיירי בכל גוני וי"ל.

המאירי (פסחים ק"ב) פירש, שהוא מפני שהרגל מועדת לינוק.
רבנו משה חאגיז זצ"ל בספרו משנת חכמים (המעלה ההג-ה) את רכא) פירש בשם חכמי הרמז, שענין לבישת המנעלים הוא כדי שלא יגע בשרו על האדמה שבחטאו של אדם נתקללה, ויהיה הפסק של עור או של עץ בין האדמה לרגל [ובמקום קדוש, הרי זה יצא מכלל הקללה ושרתה עליו ברכה, על כן נאמר למשה בסנה 'של נעליך', לומר לו שאין הוא צריך להפסק המנעל, לפי שהמקום שעמד עליו אדמת קודש היא. וע' לקמן].
בשו"ת מעשה אברהם (ס"ד) ביאר בשם החסד לאברהם, שהטעם שאסור ללכת יחף הוא משום שהנחש עפר לחמו, והעפר שואף מזוהמת הנחש ומשפיע למעלה, ולכן צריך ללבוש מנעלים, כדי להפסיק בין הטומאה של הנחש. וסיים, שכל זה הוא בארץ העמים - שם יש לנחש שליטה, אך לא בארץ ישראל.

ב. מקור נוסף מצינו בגמרא בתענית (נ"ג), שאבא חלקיה הלך בדרך מהשדה לביתו כשהמנעלים בידיו, וכששאלוהו החכמים על כך ביאר להם את סיבת הנהגתו. המפרשים הקשו מהגמ' בשבת (קכ"ט), ותירצו בכמה אופנים:
היעב"ץ תירץ, 'דשמא לא אמרינן זה אלא בעיר, ואבא חלקיה הלך יחף בשדה'. וכן תירץ בספר אפיקי מגינים (על השו"ע, ביאורים, א"ח, ב, ס"ק), ולכאורה, החילוק בין עיר לשדה הוא אינו מצד צניעות, כי הלא 'מלא כל הארץ כבודו', אלא מצד בזיון (וכדיבאר רש"י בשבת), ודוקא בעיר - שם רואים אותו העוברים ושבים, יש בזיון, אך בשדה לא [ראיה לזה, ע' ב"מ דף ט (ע"ב) ודו"ק].
באופן אחר יישב רבינו יוסף חיים זצ"ל (בן יהודה שם), שודאי אין הכונה שהלך יחף ממש, אלא כיסה את רגליו בכיסוי בד [וע"ע למלבי"ם בארצה"ח ב, ו].

ג. מקור נוסף מצינו בגמרא בפסחים (ק"ב), שם מובא ששבעה דברים ציוה רבי עקיבא את רבי יהושע בנו, ואחד מהם הוא 'אל תמנע מנעלים מרגליך'. ופירש הרשב"ם, שרבי יהושע הוא רבי יהושע בן קרח שהיה בנו של רבי עקיבא. וכן מצינו עוד שם (ק"ב): 'שבעה' מנודין לשמיים, ואחד מהם הוא המונע מנעלים לרגליו.
ד. בגמרא בשבת (ק"ב) מצינו עוד, שרבי יהושע בן קרח פגש בדרכו בצדוקי אחד, וקינטר אותו הצדוקי על שהלך ללא מנעלים לרגליו, שמי שנועל מנעלים לרגליו - הוא נחשב לבן-אדם' (ע"ש ע"ה), והקשו המפרשים מדוע רבי יהושע בן קרח לא נעל נעליים, כמבואר בגמרות לעיל?
ועוד הקשה הגר"ח פלאגי זצ"ל בשו"ת לב חיים (ה"א, ס"י נט), כיצד לא נזהר ר' יהושע מאזהרת אביו, כדמצינו בגמ' בשבת (ק"ב) שהלך יחף? וכן הקשה בספר פנים מסבירות ועוד [ויש לציין, שלדעת התוס' בבבכורות (מה) רבי"ק אינו בנו של ר"ע, ולפי"ז א"ש].
ותירצו בכמה אופנים: הקרבן אש"ה ביאר, שהיה זה קודם שציווהו אביו. והוסיף, דאדרבה משום כך הוצרך ר"ע לצוותו על כך.
בשדה יצחק (פסחים ק"ב) ביאר, שהקפיידא אינה אלא בעיר והוא הוצרך לצוותו על כך בדרך, מחוץ לעיר (זה כתיובו של היעב"ץ לעיל על אבא חלקיה). אך בשו"ת לב חיים כתב, שתלמידי חכם צריך ליהרר אפילו בדרך, מצד שהוא גנאי (ע' ברכות מג סו"ב דו"ק), ועל ת"ח מוטלת החובה ליהרר ביותר (ע' שבת ק"ד. וברמב"ם פ"ה מהל' דעות ה"ט), והוסיף, שדברי ר' עקיבא הם בסתמא, ואזהרתו לרבי יהושע בנו ש'אל ימנע מנעלים לרגליו' משמע בכל מקום, ולכן הוצרך לצוותו ע"ז, שהרי בעיר בלאו הכי אסור שהרי הוא כ'מנודה לשמיים'. ועיין שם, שהוסיף ליישב בזה את דברי הרשב"ם בפסחים (ק"ב). שכתב, שגנאי הוא לת"ח לילך יחף, וציין לגמ' בשבת (קכ"ט), דלכאורה קשה, דהרי שם משמע שיש ליהרר בכל אדם. וע"פ זה ניחא, דבכל אדם יש להתייר בדרך צדין כ"כ בזיון, אך לת"ח גם בדרך אסור, וכמשנ"ל.

המהרש"א תירץ, ש'אפשר' שהיה זה ביום הכיפורים או בתשעה באב, שאסורים בנעילת הסנדל.
העין אליהו תירץ, שהיה זה מחמת עניותו של רבי יהושע בן קרח. וכן תירץ בכפתור ופירח (פרק מג) בשם הר"מ מקוצי (בעל הסמ"ג), ובמנחת אהרן (פארזו, כלל ג, אות ו), וכע"ז ביאר בסדר הדורות (לרבי יחיאל הלפרין, ע"ש, אות י, בנד"מ ע"מ שסו ד"ה ויש).
היעב"ץ ביאר, שאולי היה זה מחמת אונס, שהיתה מכה ברגלו וכד' [ויש להעיר על דבריו, מדוע לא ביאר בפירושו בשבת (ק"ב), שכל הקפיידא היא בעיר, אך בשדה אין חשש, וכנראה, היה זה בדרך שרבים הולכים בה וכד']. וכן ביאר בספר סימנא מילתא (ע"מ ברכות, ע"מ ט, אות יב) ובספר יד אפרים (שם).

חלק ב - בעלון לפי 'תולדות'

העלון מוקדש לשחרורם במהרה של כל השבויים בריאים ושלמים, לרפואת כל הפצועים, להצלחת ישיבות כל אנשי הבטחון ועם ישראל בכל מקום שהם.